

Sector in de kijker: De West-Vlaamse meubelsector

Tanja Termote

Stafmedewerker, sociaal-economisch beleid
WES Onderzoek & Advies

Inleiding

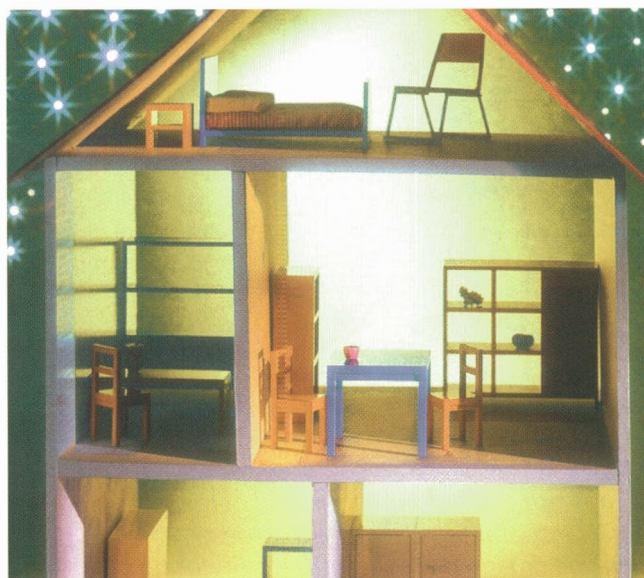
In dit artikel wensen we de West-Vlaamse meubelsector in de kijker te stellen. Hoewel enkele bedrijven in de sector in West-Vlaanderen het de laatste jaren moeilijk hebben, is het belang van de sector binnen de provincie nog steeds groot.

In de volgende paragrafen geven we eerst een korte historiek en maken we een afbakening van de meubelsector. Vervolgens belichten we de evolutie van de tewerkstelling in de sector en gaan we het belang van de sector inzake omzet, investeringen en export na. Daarna bekijken we aan de hand van een beknopte financiële analyse hoe het gesteld is met de liquiditeit, de solvabiliteit en de rentabiliteit van de West-Vlaamse meubelbedrijven. Tenslotte worden een aantal toekomstige ontwikkelingen meegegeven¹.

Korte historiek en afbakening van de sector

Vlaanderen kent een grote concentratie aan meubelbedrijven. In vergelijking met andere Europese regio's behoort Vlaanderen - samen met Denemarken en Noord-Italië (Lombardije) - tot de meest gespecialiseerde regio's in de meubelindustrie. Het 'Mechelse meubel', bijvoorbeeld, is eeuwenlang een begrip geweest in Europa en ook de streek rond Eeklo kende een zekere traditie op het vlak van meubelvakmanschap.

De concentratie van de meubelindustrie in West-Vlaanderen, meer bepaald op de as Kortrijk-Brugge, is van een relatief recente datum. De meeste bedrijven zijn opgericht kort vóór of kort ná de tweede wereldoorlog. Zelfstandige schrijnwerkers konden toen nog relatief gemakkelijk een zaak opstarten met vrij weinig kapitaal. De opkomst van de meubelindustrie in West-Vlaanderen heeft grotendeels ook te maken met de aanwezigheid van de spaanplaatindustrie. De spaanplaten werden eerst geperst op basis van **vlasleem**. Deze vonden een afzet in de meubelindustrie. Na verloop van tijd was de vraag naar spaanplaten vanwege de meubelindustrie zo groot dat men ook begonnen is met **houtspaanplaten**. Op die manier hebben beide sectoren elkaar versterkt en is er concentratie opgetreden.

Tabel 1 duidt de afbakening aan van de meubelsector en haar diverse subsectoren. We baseren ons hiervoor op de NACE-indeling. Per subsector wordt het aantal bedrijven en het aantal tewerkgestelden opgegeven.

De tewerkstelling kan opgesplitst worden in loontrekkende en zelfstandige werkgelegenheid. Voor de zelfstandige werkgelegenheid beschikken we evenwel enkel over het sectortotaal en kan geen opsplitsing gemaakt worden naar subsector.

Op basis van de gegevens van de RSZ op 30 juni 2001 telt de West-Vlaamse meubelsector 293 vestigingen met 6.646 werknemers. Daarnaast zijn er, volgens de gegevens van de RSVZ² op 31 december 2001, 386 zelfstandigen en helpers. De totale tewerkstelling bedraagt dus 7.032 personen. De belangrijkste subsector is 'vervaardiging van eetkamer-, zitkamer- en slaapkamermeubels'. Deze subsector telt 165 bedrijven met 3.350 werknemers. De subsector 'vervaardiging van stoelen en zitmeubels voor woningen en kantoren' telt 40 vestigingen met 1.752 loontrekkenden. Veertien bedrijven met in totaal 647 werknemers vervaardigen kantoor-, winkel- en ateliermeubels overwegend van metaal en 17 bedrijven met 308 werknemers vervaardigen kantoor-, winkel- en ateliermeubels overwegend van andere materialen dan metaal. De subsector 'vervaardiging van keukenmeubels' telt relatief veel kleine bedrijven: 49 bedrijven zorgen voor een tewerkstelling van 363 personen.

Daarnaast zijn er nog vijf bedrijven die matrassen vervaardigen, twee vestigingen die stoelen en zetels voor theaters, bioscopen, voertuigen en andere transportmiddelen vervaardigen en één bedrijf dat gespecialiseerd is in het vervaardigen van tuin- en terrasmeubels.

Evolutie van de tewerkstelling

Aangezien de cijfers over het aantal zelfstandigen per NACE-code slechts kunnen bekomen worden voor de jaren 2000 en 2001, laten we deze categorie bij onze bespreking van de evolutie van de tewerkstelling buiten beschouwing en houden we enkel rekening met de bezoldigde

Tabel 1

Aantal vestigingen en totale tewerkstelling in West-Vlaanderen in de meubelsector, per categorie en subsector, 2001

NACE-code	Subsector	Loontrekkenden		Zelfstandigen (a) en helpers		Totale tewerkstelling
		Aantal vestigingen	Bezoldigde tewerkstelling	Zelfstandigen	Helpers	
36.111	Vervaardiging van stoelen en zitmeubels voor woningen en kantoren	40	1.752	n.b.		
36.112	Vervaardiging van stoelen en zetels voor theaters, bioscopen en dergelijke, en voor voertuigen en andere transportmiddelen	2	10			
36.121	Vervaardiging van kantoor-, winkel- en ateliermeubels, overwegend van metaal	14	647			
36.122	Vervaardiging van kantoor-, winkel- en ateliermeubels, overwegend van andere materialen dan metaal	17	308			
36.130	Vervaardiging van keukenmeubels	49	363			
36.141	Vervaardiging van eetkamer-, zitkamer- en slaapkamermeubels	165	3.350			
36.142	Vervaardiging van tuin- en terrasmeubels (b)	1	216			
36.150	Vervaardiging van matrassen	5				n.b.
36.1	Totaal meubelsector	293	6.646	346	40	7.032

(a) Aantal zelfstandigen, exclusief zelfstandigen in bijberoep

(b) Omdat we geen individuele tewerkstellingsgegevens kunnen verspreiden, wordt de tewerkstelling van deze subsector gevoegd bij de subsector 36.150

n.b.: niet beschikbaar op subsectorniveau

Bron: RSZ, RSVZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

werkgelegenheid, die in 2001 ongeveer 95% van de totale werkgelegenheid in de meubelsector uitmaakte.

Uit **tabel 1** konden we reeds afleiden dat volgens de RSZ-statistieken in 2001 in West-Vlaanderen 293 meubelbedrijven actief waren met een totale tewerkstelling van 6.646 werknemers.

In vergelijking met 1992 kende de werkgelegenheid in de meubelsector flinke klappen (zie **tabel 2** en **figuur 1**).

In West-Vlaanderen gingen tussen 1992 en 2001 maar liefst 2.769 arbeidsplaatsen verloren. Dit betekent een daling met bijna 30%. Het aantal vestigingen daalde met 72 of -19,7%.

In de belangrijkste subsector, namelijk 'vervaardiging van eetkamer-, zitkamer- en slaapkamermeubels', daalde de tewerk-

stelling in West-Vlaanderen met 2.575 personen of 43,5%. Eenzelfde trend van dalende tewerkstelling in de meubelsector is waar te nemen in het Vlaams Gewest en het Rijk. In het Vlaams Gewest daalde de tewerkstelling in de meubelsector tussen 1992 en 2001 met 28,5% en in het Rijk met 26,2%.

Het aandeel van West-Vlaanderen in de totale Vlaamse meubelindustrie blijft hierbij nagenoeg constant en bedraagt ongeveer 43%. Het aandeel in het Rijk bedraagt momenteel 36,7%.

In **tabel 2** zien we dat de grootste tewerkstelling in de meubelindustrie zich binnen West-Vlaanderen situeert op de as Kortrijk-Roeselare-Brugge. In het arrondissement Kortrijk staan 80 bedrijven in voor een tewerkstelling van

Tabel 2

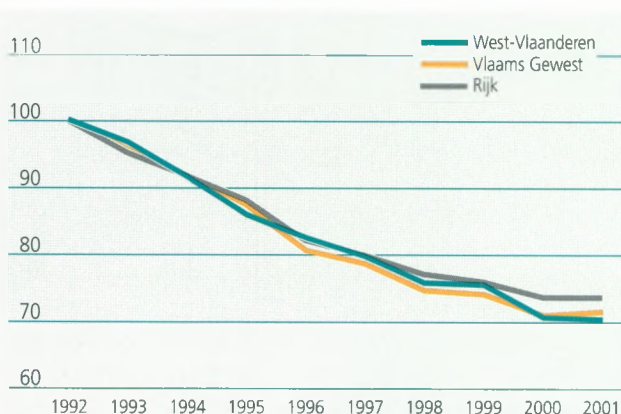
Evolutie van het aantal inrichtingen en de bezoldigde werkgelegenheid in de meubelsector in de West-Vlaamse arrondissementen, West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk, 1992-2001

Arrondissement	1992		2001	
	Inrichtingen	Tewerkstelling	Inrichtingen	Tewerkstelling
Brugge	70	2.104	50	1.062
Diksmuide	18	364	17	347
Ieper	26	864	19	744
Kortrijk	96	2.739	80	2.093
Oostende	12	95	11	55
Roeselare	81	2.028	67	1.508
Tielt	49	1.109	38	689
Veurne	13	112	11	148
West-Vlaanderen	365	9.415	293	6.646
Vlaams Gewest	1.215	21.496	964	15.380
Rijk	1.630	24.540	1.385	18.122

Bron: RSZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

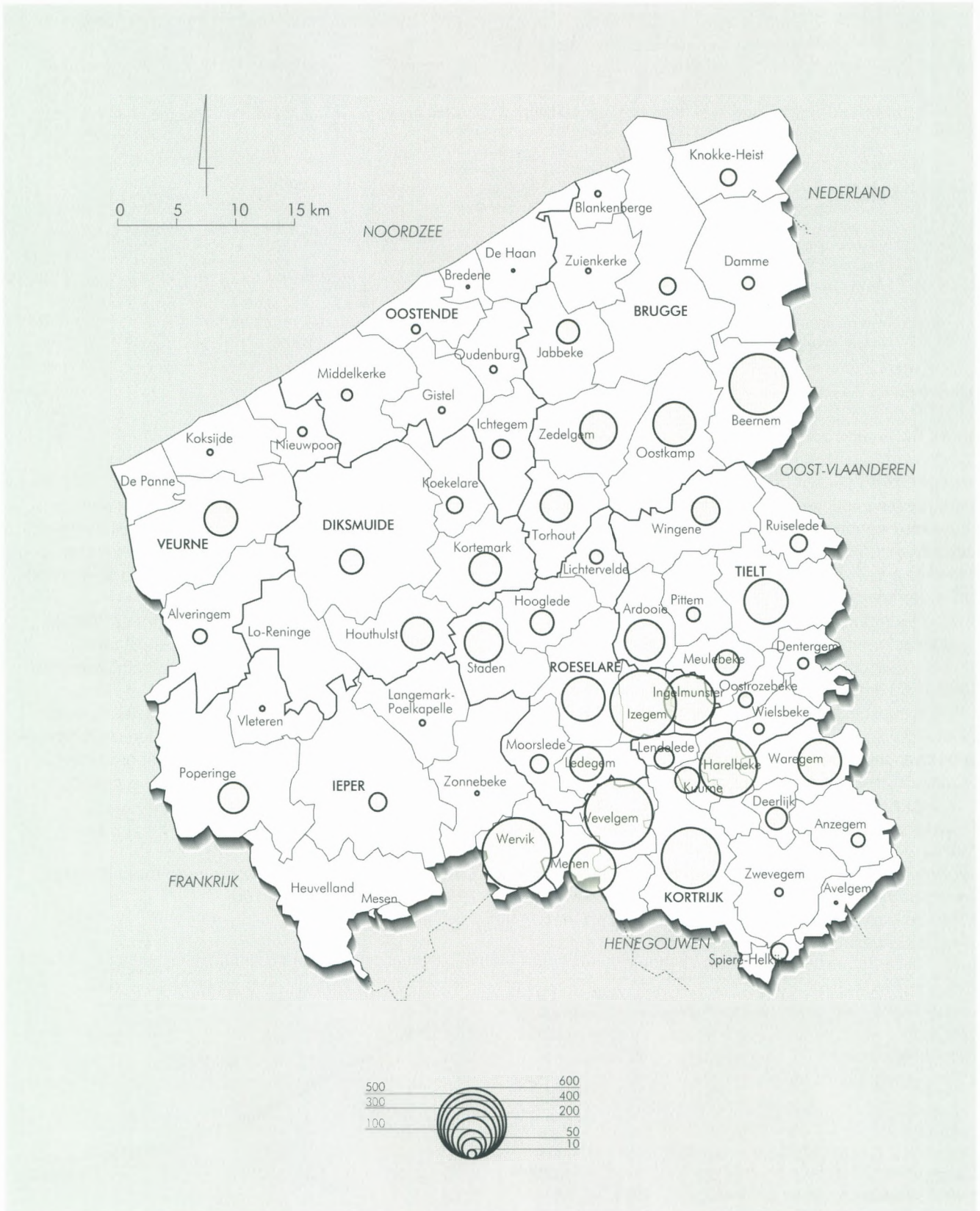
Figuur 1

Evolutie van de tewerkstelling in de meubelsector, 1992-2001, index 1992 = 100

Bron: RSZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 2
Geografische spreiding van de totale loontrekkende en zelfstandige (a) tewerkstelling in de West-Vlaamse meubelsector in 2001

(a) aantal zelfstandigen, exclusief zelfstandigen in bijberoep
Bron: RSZ, RSVZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

2.093 personen (= 31,5% van de tewerkstelling). In het arrondissement Roeselare zijn 67 bedrijven die samen 1.508 werknemers tellen, actief en in het arrondissement Brugge 50 bedrijven met 1.062 werknemers. Het arrondissement Brugge kent wel de grootste procentuele daling van de tewerkstelling. Het aantal arbeidsplaatsen in de meubelsector is er tussen 1992 en 2001 gehalveerd. Bedrijven als Verschaeve (Torhout), Bafa (Oostkamp), Hero (Oostkamp), ... hebben in deze periode hun activiteiten omwille van faillissement moeten stopzetten. Met uitzondering van het arrondissement Veurne, waar er tussen 1992 en 2001 36 arbeidsplaatsen zijn bijgekomen, kennen alle andere West-Vlaamse arrondissementen een daling van de tewerkstelling.

Geografische spreiding van de tewerkstelling

De meubelactiviteiten zijn ruim verspreid over de provincie (zie **figuur 2**). Slechts vier West-Vlaamse gemeenten (Lo-Reninge, Heuvelland, Mesen en De Panne) hebben geen meubelbedrijven. Toch is de concentratie van de meubelbedrijven op de as Brugge-Kortrijk opmerkelijk. Dertien gemeenten telden in 2001 meer dan 200 arbeidsplaatsen in de meubelindustrie en acht gemeenten telden tussen 100 en 200 tewerkgestelden³. De grootste tewerkstelling situeert zich in Wervik (610 – onder meer Confortluxe, Jori), Wevelgem (590 – onder meer Sedac Mecobel), Izegem (557 – Lefevre, Aurora, ...), Harelbeke (421 – Lefevre, ...) en Beernem (441 – Meubelfabriek Gaston Bauwens, ...).

Verdeling naar grootteklasse

De meubelsector wordt in belangrijke mate gekenmerkt door KMO's. Uit **tabel 3** kunnen we afleiden dat in 2001 bijna 40% van de meubelbedrijven minder dan vijf tewerkgestelden heeft en ongeveer 20% tussen 5 en 10 werknemers. Bijna 89% van de bedrijven heeft minder dan 50 werknemers. Twintig bedrijven (of 7% van het totaal) telt tussen 50 en 99 werknemers, acht bedrijven hebben 100 tot 200 werknemers en vijf bedrijven die samen instaan voor 22,5% van de tewerkstelling in de sector, hebben meer dan 200 werknemers. Bekijken we de evolutie sinds 1992, dan zien we dat de daling van het aantal bedrijven en van de tewerkstelling zich situeert in alle grootteklassen, met uitzondering van de klasse '5 tot 9 werknemers'. Het aantal bedrijven in de grootteklasse '200-499' daalt van 8 tot 5, en de tewerkstelling in deze klasse daalt met meer dan 1.000 personen. Ook in de grootteklasse '100 tot 199 werknemers' daalt het aantal bedrijven met 3. In de grootteklasse '20 tot 49 werknemers' vermindert het aantal bedrijven met 19 (of -29,2%), in de grootteklasse '50 tot 99 werknemers' met 7 (-25,9%), in de grootteklasse 'minder dan 5 werknemers' met 40 (-26%) en de grootteklasse '10 tot 19 werknemers' kent een afname van het aantal bedrijven met 7 (-14,9%). In de grootteklasse '5 tot 9 werknemers' neemt het aantal bedrijven toe met

7 (+13,2%) en de tewerkstelling groeit in deze klasse aan met 8 personen.

Tewerkstellingskenmerken

Het aandeel van de arbeiders in de totale bezoldigde tewerkstelling in de West-Vlaamse meubelsector bedraagt 86,6% in 2001 en ligt hiermee iets hoger dan in Vlaanderen (84,0%) en België (83,5%). In vergelijking met het aandeel in het totaal van de industrie, ligt het aandeel van arbeiders in de meubelsector veel hoger. Het aandeel van de vrouwelijke tewerkstelling in de West-Vlaamse meubelsector bedraagt 20,7% en ligt hiermee iets lager dan in Vlaanderen (22,4%) en het Rijk (21,4%). In vergelijking met het aandeel in het totaal van de industrie, ligt het aandeel van de vrouwelijke tewerkstelling in de West-Vlaamse meubelsector aanzienlijk lager (27,3% in de industrie tegenover 20,7% in de meubelindustrie). Voor Vlaanderen en het Rijk zijn de verschillen merkkelijk kleiner.

Specialisatiegraad

Aan de hand van de specialisatiegraad bekijken we in welke mate de arrondissementen van West-Vlaanderen en West-Vlaanderen als geheel gespecialiseerd zijn in de meubelsector in vergelijking met een ruimer referentiegebied, namelijk Vlaanderen.

De specialisatiegraad voor de meubelsector in West-Vlaanderen wordt hier berekend via de verhouding tussen het aandeel (inzake tewerkstelling) van de West-Vlaamse meubelsector in de West-Vlaamse industrie, enerzijds, en het aandeel (inzake tewerkstelling) van de Vlaamse meubelsector in de Vlaamse industrie, anderzijds. Is deze verhouding groter dan één, dan kan men stellen dat West-Vlaanderen een grote specialisatie kent in de meubelsector.

In **tabel 4** werd deze berekening gedaan voor alle West-Vlaamse arrondissementen en West-Vlaanderen als geheel, voor de jaren 1992 en 2001.

Tabel 3
Aantal inrichtingen en bezoldigde tewerkstelling in de West-Vlaamse meubelvestigingen, naar tewerkstellingsklasse, 1992-2001

Tewerkstellingsklasse	1992		2001	
	Inrichtingen	Tewerkstelling	Inrichtingen	Tewerkstelling
< 5	154	303	114	233
5-9	53	359	60	367
10-19	47	651	40	552
20-49	65	2.165	46	1.472
50-99	27	1.875	20	1.412
100-199	11	1.508	8	1.117
200-499	8	2.554	5	1.493
500 en +	0	0	0	0
Totaal	365	9.415	293	6.646

Bron: RSZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Uit de tabel blijkt dat, met uitzondering van het arrondissement Oostende, alle andere West-Vlaamse arrondissementen, en ook West-Vlaanderen als geheel, een specialisatiegraad hebben die hoger ligt dan 1. De grootste specialisatie treedt op in het arrondissement Diksmuide (4,6). Daarna volgen Ieper en Roeselare (beide 2,6). Voor West-Vlaanderen als geheel bedraagt de specialisatiegraad 2. In vergelijking met 1992 is de specialisatiegraad in West-Vlaanderen lichtjes gedaald. De daling doet zich evenwel enkel voor in de arrondissementen Brugge, Tielt en Oostende.

Omzet, investeringen en export

Het belang van een sector dient niet alleen te worden uitgedrukt in cijfers van tewerkstelling, maar ook op basis van indicatoren zoals omzet, investeringen en export. Voor deze gegevens doen we een beroep op de BTW-statistieken van het NIS.

Tabel 5 toont de evolutie van de omzet, de investeringen en de uitvoer in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk. **Figuren 3 tot en met 5** visualiseren deze evoluties.

In 2001 bedroeg de omzet in de meubelindustrie in West-Vlaanderen 643 miljoen euro. West-Vlaanderen realiseerde hiermee 39% van de omzet in Vlaanderen en 33% van de omzet van het Rijk. Ten opzichte van 1992 is de omzet in de West-Vlaamse meubelsector met 7,6% gedaald⁴. De daling in Vlaanderen (-3,8%) en het Rijk (-2,3%) was beperkter. Uit **figuur 3** leren we dat het verschil in omzetgroei tussen West-Vlaanderen, enerzijds, en het Vlaams Gewest en het Rijk, anderzijds, zich voornamelijk situeert na 1998. Het Vlaams Gewest en het Rijk kennen tussen 1998 en 2001 een toename van de omzet, terwijl we in West-Vlaanderen een daling noteren. Een lichtpunt is de toename van de omzet in West-Vlaanderen in 2001.

Wat betreft de investeringen stellen we vast dat de West-Vlaamse meubelbedrijven in 2001 voor 20,5 miljoen euro hebben geïnvesteerd. Het aandeel van de West-Vlaamse investeringen in het totaal van de investeringen in Vlaanderen bedraagt 32,2%; het aandeel in België bedraagt 26,5%. Ten opzichte van 1992 kenden de investeringen in de meubelindustrie in West-Vlaanderen een daling van 36,4%. Ook hier is de daling veel beperkter in Vlaanderen en het Rijk.

De West-Vlaamse meubelbedrijven voerden in 2001 voor een waarde van 252,6 miljoen euro uit. Van de totale export⁵ in

Tabel 4

Specialisatiegraad van de meubelsector ten opzichte van de industrie, per West-Vlaams arrondissement en West-Vlaanderen als geheel, referentieregio: Vlaanderen, 1992-2001

Arrondissement	Specialisatiegraad	
	1992	2001
Brugge	2,6	2,1
Diksmuide	3,4	4,6
Ieper	2,5	2,6
Kortrijk	1,6	1,8
Oostende	0,5	0,3
Roeselare	2,5	2,6
Tielt	1,9	1,4
Veurne	1,0	1,8
West-Vlaanderen	2,1	2,0

Bron: RSZ, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Vlaanderen kwam 35,7% vanuit West-Vlaanderen. Net zoals bij de omzet zien we een sterke daling tussen 1993 en 1996. In de tweede helft van de jaren negentig neemt de export opnieuw toe, onder meer door de inspanningen vanuit de sector. In die periode is de sector zich immers gaan herstructureren en begon men een sectorpolitiek om de Vlaamse meubelindustrie te stimuleren. Ten eerste werd er meer aandacht besteed aan design en productontwikkeling. Ten tweede zijn er inspanningen gebeurd om de export te stimuleren. Dit gebeurde via BelgoFurn, de exportorganisatie van de Vlaamse meubelindustrie. Vooral de uitvoer naar Nederland is in die periode sterk toegenomen. De moderne producten die in deze periode werden ontwikkeld, vielen in de smaak van de Nederlanders. Daarentegen daalde de uitvoer naar Frankrijk en Duitsland, waar de traditionele, klassieke meubelen nog altijd meer gewaardeerd worden dan de moderne. BelgoFurn deed in de tweede helft van de jaren negentig ook prospecties in verre markten. In het midden van de jaren negentig is de export naar Rusland sterk gestegen. Deze toename is evenwel in de loop van 1998 als gevolg van de economische crisis stilgevallen. Daarnaast constateren we een toename van de uitvoer van meubels naar het Midden-Oosten, naar Noord-Amerika, Canada en naar het Verenigd Koninkrijk (onder meer door de hoge stand van het pond ten opzichte van de euro).

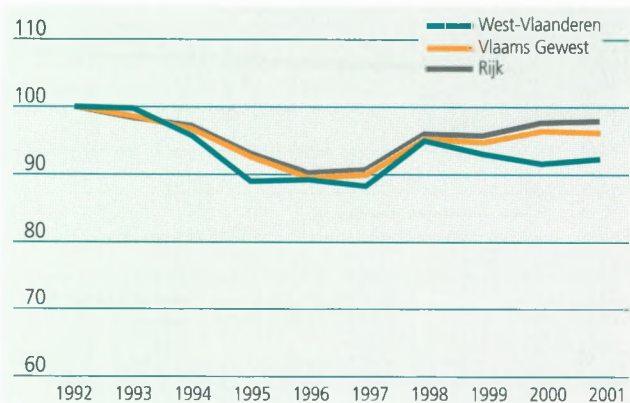
Tabel 5

Omzet, investeringen en uitvoer in de meubelsector in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk, 1992-2001 (in 1.000 euro)

Regio	Omzet			Investerings			Uitvoer		
	1992	2001	Evolutie (%)	1992	2001	Evolutie (%)	1993	2001	Evolutie (%)
West-Vlaanderen	696.629	643.426	-7,6	32.282	20.531	-36,4	262.035	252.587	-3,6
Vlaams Gewest	1.712.734	1.648.346	-3,8	70.954	63.751	-10,2	612.879	626.104	2,2
Rijk	1.975.419	1.930.972	-2,3	84.123	77.375	-8,0	678.358	707.226	4,3

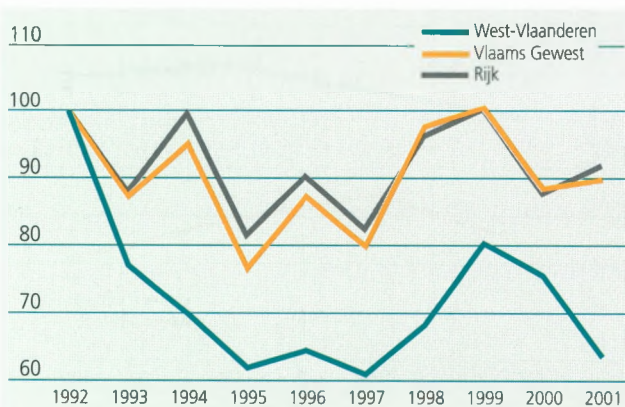
Bron: NIS, BTW-statistieken, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 3
 Evolutie van de omzet in de meubelsector in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk, 1992-2001, index 1992 = 100

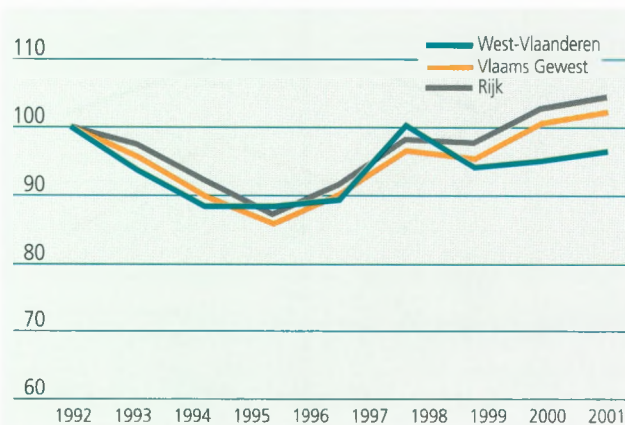
Bron: NIS, BTW-statistieken, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 4
 Evolutie van de investeringen in de meubelsector in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk, 1992-2001, index 1992 = 100

Bron: NIS, BTW-statistieken verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 5
 Evolutie van de uitvoer in de meubelsector in West-Vlaanderen, het Vlaams Gewest en het Rijk, 1992-2001, index 1992 = 100

Bron: NIS, BTW-statistieken, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Financiële analyse

In deze paragraaf geven we een korte bespreking van de evolutie van de belangrijkste financiële ratio's over de periode 1997-2000 voor de West-Vlaamse meubelsector en industrie. Deze financiële analyse heeft betrekking op de ondernemingen uit deze sector met zetel in West-Vlaanderen die voor de betrokken periode een jaarrekening neerlegden. Bedrijven met zetel buiten West-Vlaanderen, maar met vestiging(en) in West-Vlaanderen, kunnen niet in deze analyse worden opgenomen. Uiteindelijk werden 206 ondernemingen actief in de meubelindustrie in West-Vlaanderen in de analyse betrokken. Deze ondernemingen telden 5.917 tewerkgestelden. Voor de totale industrie konden 2.832 bedrijven in West-Vlaanderen worden geselecteerd. Deze bedrijven stellen 74.414 personen tewerk.

De volgende financiële ratio's worden hier beknopt besproken:

- liquiditeitsratio of *current ratio* (verhouding vlottende activa en vreemd vermogen op korte termijn) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is haar betalingsverplichtingen op korte termijn na te leven;
- solvabiliteitsratio of financiële onafhankelijkheidsgraad (eigen vermogen op totaal vermogen) als indicator van de mate waarin het bedrijf in staat is om haar financiële verplichtingen in verband met interestbetaling en schuldaflossing op meer dan één jaar na te komen;
- rentabiliteitsratio of "rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen" (winst na belastingen op eigen vermogen) als indicator van het rendement op het geïnvesteerd risicodragend kapitaal.

De gemiddelde waarde van de **current ratio** bedroeg in 2000 bij de geselecteerde West-Vlaamse meubelbedrijven 1,62 en is sinds 1997 lichtjes gestegen (zie ook **figuur 6**). Een current ratio groter dan één wijst op een overschot van de vlottende activa op de korte termijnschulden.

De liquiditeitspositie van de West-Vlaamse meubelsector is dus gunstig te noemen. Vergelijken we de meubelsector met de totale industrie, dan blijkt de current ratio voor de totale industrie veel lager te liggen, namelijk op 1,16 in 2000. De current ratio in de industrie kent bovendien een dalende trend.

Net zoals voor de volgende ratio's dient hierbij wel te worden vermeld dat het gebruik van gemiddelde ratio's impliceert dat we niet altijd zeker zijn dat dit gemiddelde een goede weergave is van de effectieve situatie in de sector. Immers, een of enkele grote bedrijven kunnen dit gemiddelde in belangrijke mate beïnvloeden. Bijgevolg wordt tevens de spreiding van de waarden geanalyseerd via de mediaanwaarde en de eerste en derde kwartielwaarde⁶. De gemiddelde waarde van de current ratio ligt in de meubelsector lichtjes boven de mediaan (zie **figuur 7**). In de industrie ligt het gemiddelde onder de mediaan, wat betekent dat een beperkt aantal grote ondernemingen de gemiddelde waarde naar beneden duwen. De mediaan- en eerste en derde kwartielwaarde van de current ratio liggen in de meubelsector iets hoger dan in de industrie. De verschillen zijn echter kleiner dan wanneer we de gemiddelde waarde vergelijken.

De gemiddelde waarde van de **solvabiliteitsratio** of **onafhankelijkheidsgraad** in de West-Vlaamse meubelsector bedraagt 44,9% (zie **figuur 8**). Dit betekent dat in deze sector het eigen vermogen 44,9% omvat van het totale vermogen. Dit is lichtjes hoger dan de onafhankelijkheidsgraad in de industrie (41%). De mediaanwaarde bedraagt 40,4% voor de meubelsector en 38,9% voor de industrie (zie **figuur 9**). Het relatief hoge aandeel van het eigen vermogen in de meubelsector heeft vooral te maken met het familiaal karakter dat eigen is aan de meubel-bedrijven. De gemiddelde waarde van de **rentabiliteitsratio** in de West-Vlaamse meubelsector bedraagt 5,7%, wat lager is dan de rentabiliteitsratio in de industrie (10,7%) (zie **figuur 10**). In 1997 bedroeg de rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen in de meubelsector nog 11,7%, wat hoger was dan het cijfer voor de industrie. Rekening houdend met de netto-opbrengst van risicoloze beleggingen en het risico dat inherent is verbonden aan het bedrijfsleven (risicopremie van ongeveer 33%), is een nettorentabiliteit van het eigen vermogen van minstens 7% noodzakelijk⁸.

Tijdens de periode 1997-2000 bevond de gemiddelde waarde van deze rentabiliteitswaarde in de West-Vlaamse meubelsector zich enkel in 2000 onder deze norm.

Figuur 11 toont de spreiding van de nettorentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen in 2000. Voor de meubelsector bedraagt de mediaan 4,1%, de eerste kwartielwaarde 0,2% en de derde kwartielwaarde 12,4%. In vergelijking met de industrie is de spreiding van de nettorentabiliteit beperkt.

Samenvatting en toekomstige ontwikkelingen

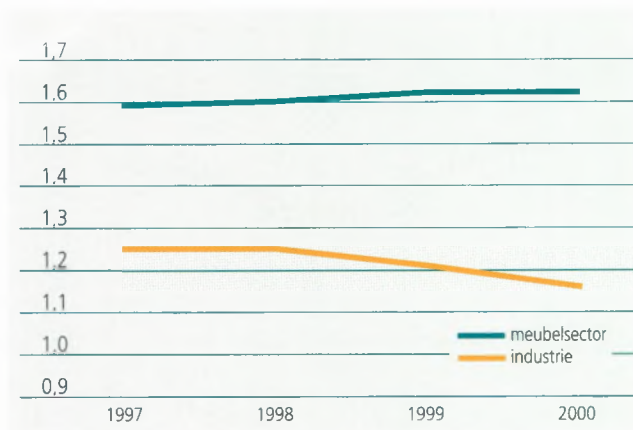
De meubelindustrie kent een sterke concentratie in West-Vlaanderen. In 1991 kende de sector een historisch hoogtepunt. Daarna had de sector het tussen 1992 en 1996 heel moeilijk, en dit leidde tot een aanzienlijke daling van zowel tewerkstelling, omzet en uitvoer. Tussen 1997 en 2001 kende de sector opnieuw stijgende omzet- en exportcijfers. Dit is vooral in Vlaanderen en het Rijk het geval, en iets minder in West-Vlaanderen. De sector is er evenwel nog niet in geslaagd om het verlies aan omzet in de eerste helft van de jaren negentig te recupereren.

Toch probeert de meubelindustrie een nieuwe dynamiek te creëren. Dit gebeurt zowel door **productinnovatie** als door het zoeken naar **nieuwe exportmarkten**.

Om concurrentieel te blijven, streven meubelbedrijven een hoge toegevoegde waarde per werknemer na. Om dit te bereiken, zijn twee **strategieën** mogelijk. Ten eerste kan dit door een zeer efficiënte productie, waarbij een hoge graad van automatisatie en dus een kapitaalintensieve productie wordt nagestreefd. We hebben hier te maken met bedrijven die producten aanbieden die zich situeren in een lagere prijsklasse. Een andere strategie is het streven naar producten met hoge toegevoegde waarde, waarbij meer aandacht gaat naar het design van het meubilair.

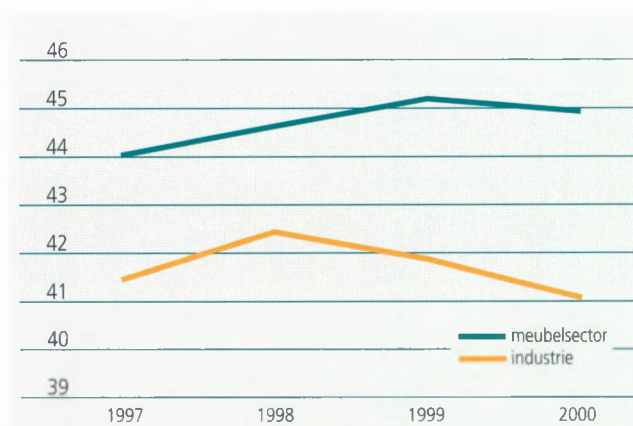
Hier situeren zich de kleinere bedrijven die de nadruk leggen op kwaliteit en design, en die producten aanbieden die in een hogere prijsklasse zijn gelegen.

Figuur 6
Current ratio voor de meubelsector en industrie, West-Vlaanderen, gemiddelde, 1997-2000

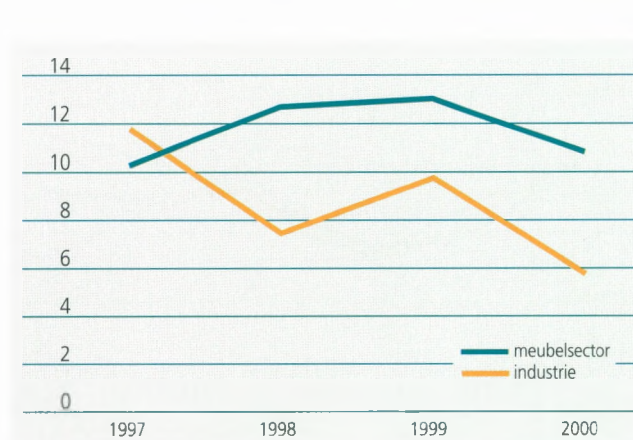
Bron: cd-rom Belfirst, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 8
Solvabiliteitsratio voor de meubelsector en industrie, West-Vlaanderen, gemiddelde 1997-2000

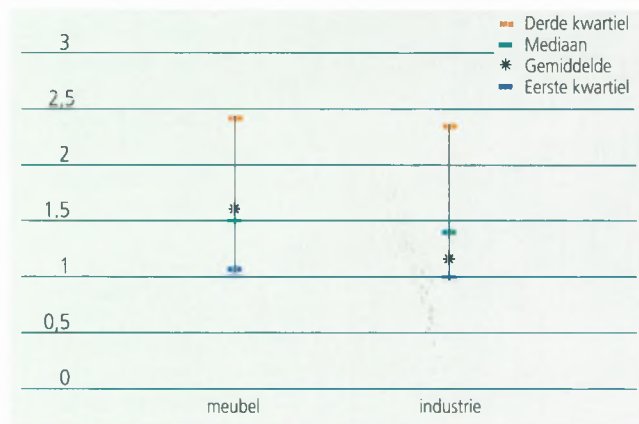
Bron: NIS, BTW-statistieken, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 10
Rentabiliteit van de meubelsector en industrie, West-Vlaanderen, gemiddelde 1997-2000

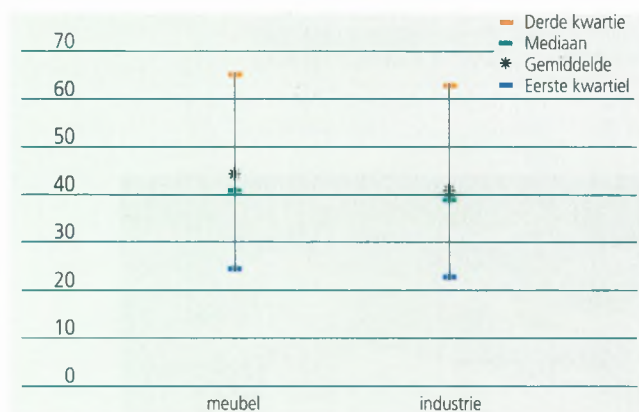
Bron: cd-rom Belfirst, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 7
Spreiding van de **current ratio** voor de meubelsector en industrie in West-Vlaanderen in 2000

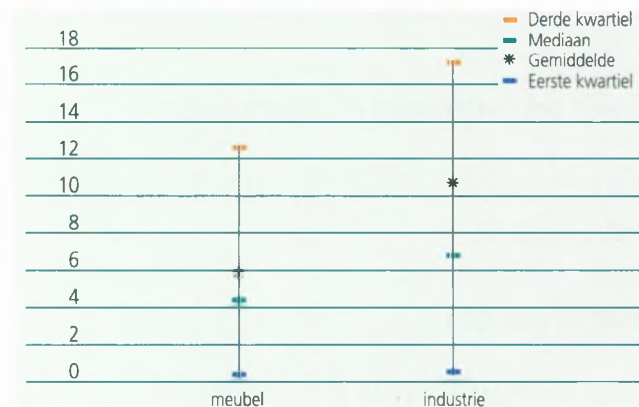
Bron: cd-rom Belfirst, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 9
Spreiding van de **financiële onafhankelijkheidsgraad** voor meubelsector en industrie in West-Vlaanderen in 2000

Bron: cd-rom Belfirst, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

Figuur 11
Spreiding van de **netto-rentabiliteit van het eigen vermogen na belastingen** voor de meubelsector en industrie in West-Vlaanderen in 2000

Bron: cd-rom Belfirst, verwerking: GOM - West-Vlaanderen en WES ONDERZOEK & ADVIES

In de praktijk zien we inderdaad dat precies die bedrijven die actief waren op het middensegment verdwijnen en dat bijna uitsluitend bedrijven die goedkope meubelen vervaardigen en bedrijven die meubelen maken die in een hogere prijsklasse zijn gesitueerd, overblijven.

We zien ook een verschuiving van bedrijven die klassieke meubelen maken naar bedrijven die hedendaagse meubelen vervaardigen. Tien jaar geleden was de verhouding klassiek-hedendaags ongeveer 70% - 30% terwijl die verhouding momenteel ongeveer 45% - 55% bedraagt. De meubelbedrijven dienen momenteel ook over een **flexibel productieapparaat** te beschikken. De seriegroottes in de meubelindustrie zijn de laatste decennia stelselmatig gedaald. We kunnen momenteel spreken van een ordergerichte productie waarbij alles op bestelling wordt geproduceerd. De beperkte schaalgrootte van de meeste bedrijven biedt hierbij een voordeel en laat toe flexibel in te spelen op de vraag. Naast de loonkostenhandicap die het grootste probleem blijft waarmee de meubelsector wordt geconfronteerd, komen de **strengere milieunormen** steeds meer naar voor als verder knelpunt. Vooral de reglementering en normen op resthoutverbranding zorgen voor problemen.

Ook de administratieve verplichtingen die eraan zijn gekoppeld schrikken velen af om te (blijven) ondernemen. De historische ontwikkeling van de meubelsector (zie kleinere schrijnwerkerijen die op de oorspronkelijke locatie uitgroeiden tot volwaardige meubelbedrijven) heeft er toe geleid dat de problematiek van "**zonevreemde bedrijven**" zich scherp stelt in de West-Vlaamse meubelsector.

Tot slot vermelden we het **structureel tekort aan technisch geschoold personeel** voor de meubelsector. Er is te weinig instroom van leerlingen in technische of beroepsrichtingen die voorbereiden op een job in de meubelsector. De bedrijven proberen hieraan te verhelpen door het rekruteren van jongeren uit andere richtingen en door meer bedrijfsinterne opleidingen. In dit kader sloot Febelhout een overeenkomst met Vlaams minister van werkgelegenheid R. Landuyt (het zogenaamde "convenant Landuyt") om de werkgelegenheid in de sector te verhogen, de invulling van knelpuntvacatures vlotter te laten verlopen en het onderwijs en het bedrijfsleven beter op elkaar af te stemmen.

- 1 De kwalitatieve invulling van dit artikel werd mede mogelijk gemaakt door de inbreng van de heer Chris De Rook, Economisch Adviseur van Febelhout.
- 2 Rijksdienst Sociale Zekerheid voor Zelfstandigen
- 3 Het betreft hier de som van loontrekkenden en zelfstandigen.
- 4 We moeten hier opmerken dat de gegevens in tabel 5 uitgedrukt zijn in lopende prijzen. Bekijken we de cijfers in reële prijzen, dan is de daling nog sterker.
- 5 We vertrekken hier niet vanaf 1992 maar vanaf het jaar 1993 omdat de omschakeling van de douanestatistieken op 1 januari 1993 gezorgd heeft voor een breuk in de gegevensreeks, waardoor cijfers van voor 1993 en van na 1993 niet vergelijkbaar zijn.
- 6 Bij rangschikking van de waarden (in stijgende volgorde) situeert de mediaanwaarde zich op die plaats waar het aantal waarden in twee gelijke groepen wordt verdeeld. Beneden de eerste kwartielwaarde situeert zich 25% van het aantal waarden, terwijl boven de derde kwartielwaarde 25% van het aantal waarden ligt.
- 7 Depestel N., "Financiële analyse van de West-Vlaamse ondernemingen in de periode 1996-1999", West-Vlaanderen Werkt, nr. 4/2001, blz. 157 en 158.